

Anarşizmin Arşivi CIRA

Meydan Gazetesi, CIRA

01.02.2014

İnanmıyorum ki, herhangi bir anarşistin bahçe kapısından içeri adım attıktan sonra içine bir ürperti gelsesin, teninde bir karıncalanma olmasın. Ağaçların içerisinden kapısına doğru ilerledikçe heyecanı doruğa varmasın. Bir yanda kocaman ağaçlar arasında çocuk salınacağı, diğer yanda toprağa saplanmış bel ve kürekle baharda sürülmeyi bekleyen bahçesi. İnanın, insanın her seferinde, içeriye girmeden önce şöyle bir tur atası geliyor... Hele ki içeride heyecan doruk noktasına varıyor ve kalbiniz gümbür gümbür atmaya başlıyor. Her an yanınızdan elinde piposuyla Bakunin geçebilir, Proudhon eski masanın üzerinde bir şeyler karalıyor olabilir ya da Malatesta'nın İtalyanca aksanlı anarşist propagandalarını duyarsınız... Eski ve yeni kitap-dergi kokuları, eski siyah-beyaz mermer parkelerin arasındaki çizgilere öyle güzel sızmış ki, bir de üstüne ziyaretçilerin kendi ülkelerinden getirdikleri keklerin, böreklerin, şarapların kokuları karışmış, her yer merak, tarih, mücadelenin farklı boyutlarından gelen sıcak belgeler kokuyor. Raflardaki ve duvarlardaki afişler, yoldaşların konuşmalarıyla süslenmiş fotoğraflarının ve resimlerinin olduğu çerçeveler adeta içeride anarşinin olduğunu hissettiriyor size. 150 yıllık külliyyatın büyük bir özenle korunmaya çalışıldığı, kitaplardan broşürlere, manifestolardan dergilere kadar dünyanın her yerinden gelen mektupların ve tarihe önem taşıyabilecek en ufak belgelerin büyük bir özenle saklandığı yerdeyim, CIRA'da.

CENTRE INTERNATIONAL DE RECHERCHES SUR L'ANARCHISME (CIRA – Uluslararası Anarşist Arşiv Merkezi)-

Belçika'dan gelen araştırmacı bir genç, görmek istediğim kişinin yani Marianne'nin beni evde beklediğini söyledi. Marianne'yle buluştuk; İsviçre'deki politik durumlardan İstanbul'a, Gezi direnişi ve sonrasına, Kürdistan'da yaşananlara değin hoş bir sohbet ettikten sonra kütüphaneye geçerek röportaja başladık.

Meydan: Marianne bize CIRA'nın tarihini, nasıl oluştuğunu anlatabilir misin?

Marianne: Aslında ben CIRA'yla 1962 yılında "anarşist kütüphane" iken tanıştım. Benden önce 5 yılı daha var. Kurucumuz Pietro Ferrua savaş karşıtı bir vicdani retçiydi, bu yüzden ülkesinden sürgüne gelmişti ve İsviçre'de o zamanlar politik mülteciler sürgünler açıktan politika yapamazlardı, yasaktı. O İsviçre'de özgürlükçü bir kütüphane kurmayı düşündü. İsviçre'nin doküman toplama ve saklama açısından güvenli bir yer olduğuna karar verdi. Eski yoldaşlarının ve arkadaşlarının yardımıyla Cenevre'de bir yer oluşturmaya başladılar. O zamanlar Cenevre'de Luigi Bertoni çevresinde oluşan le Réveil-Il Risveglio [der Weck-ruf] (Kalk Çağırısı) adında anarşist bir grup vardı. Bertoni, 1900 yılından beri Fransızca ve İtalyanca olmak üzere, ayda iki kez haftalık gazete yayınlıyordu ve tabi ki 2. Dünya Savaşı zamanında. Bertoni 1947 yılında öldü ve ölümünden sonra her yıl arkadaşları düzenledikleri pikniklerde onu anıyorlardı. O zamanlar aktif değillerdi, hepsi yaşlı anarko-sendikalistler-di. Zamanla aralarına Fransa'dan anti-militaristler, İtalya'dan ve Cezayir'den gelen savaş karşıtları ve genç yoldaşlar katılmaya başladı. Böylece de tekrar hareketlenmeye başladılar. Onlarla önce teyzem tanıştı ve des Service Civil International, des Internationalen Zivildienstes (Uluslararası Askerlik Yerine Sivil Hizmet Görenler) kurucusu Pierre Cerrosole ile evlendi. Pierre öldükten sonra teyzem daha da aktif şekilde mücadeleye devam etti. Yaşadığı küçük evde savaş karşıtı insanları ve arşivleri saklardı. Zamanla annem oraya gitti, okudu ve iş buldu. Ve ben yaşananlarla beraber anarşizmi keşfettim.

O zamanları biraz anlatır mısın?

Cezayir'deki savaş, Çin ve Sovyetlerdeki komünist partilerden bölünmeler, nükleer santral gibi birçok problemin yoğun yaşandığı zamanlar... O zamanlar okula gidiyordum ve sürekli insanlarla tartışıyorduk. Benimde politik kimliğimi ve anarşizmi keşfettiğim zamanlardı. Vicdani ret ve anti-militarist eylemler o zamanın koşullarında çok büyük rol oynuyordu. Aynı zamanda İspanya'da faşist Franco'ya karşı mücadeleye yürüterek sürgün olanlarla dayanışma içindeydik. İspanya elçiliklerine karşı eylemler, yürüyüşler organize ediyorduk. İspanya'da hapiste bulunan, diğer taraftan Fransa, İtalya, Hollanda, İngiltere, İsveç, Latin Amerika (Arjantin, Uruguay, Meksika) İspanya ve Bulgaristan gibi birçok ülkede sürgün anarşist yoldaşlara ilişkin de dayanışma kampanyalarımız oluyordu. CIRA o zamanlar Cenevre'deydi. Pietro Ferrua genç yoldaşlarla sürekli iletişimdeydi ve Cenevre'de bulunan İspanya Elçiliği'ne karşı küçük bir

suikast eylemi gerçekleştirmişlerdi. Bombalama sonucunda sadece birkaç kapı yıkıldı ancak eylemcilere yine de dava açıldı. Bu eylemciler uzun yıllar hapiste kalmayacaklardı, fakat mülteciler İsviçre'den sınır dışı edileceklerdi. Ve biz yoldaşlarımızla toplandık. Annem de ben de kitapları çok seviyorduk ve dedik ki, evet, kitapları alacağız ve tekrar CIRA'yı yaşatacağız.

Tam olarak hangi yıldır?

1963.

1964 yılında André Bernard ile birlikte şiddet karşıtı, anarşist bir gazete Anarchisme et Nonviolence'yı çıkardık. Andre, aynı zamanda Cenevre'deki olaydan sora sürgün edilen ve ilk CIRA'yı kuranlardandı. Fransa'ya sürgün edilmişti ve geri döndükten sonra İsviçre'de bir şiddet karşıtı olarak vicdani ret eylemlerine başladı. Kampanyalar, toplantılar ve kurulan kamplar gibi hatırı sayılır işler yaptı. Örneğin, devlet gelip "Andre Bernard kim?" dediğinde, 10 kişi çıkıp benim diyordu, hiçbir belgeleri olmadığı için de 10 kişiyi birden tutukluyorlardı. Bu böyle, uzunca bir süre sürdü. Eylemlere katılanlar, Hristiyan veya ateist değişik gruplar veya kişiler olduğundan, anarşistler kendi iletişimlerini sağlamak için Anarchisme et Nonviolence'yi kurdular. Sonrasında Andrea, Fransa'da yayın hayatını halen sürdürmekte olan anarşist gazete "La monde Libertaire"yi kurdu. CIRA, kitaplar, dokümanlar toplamaya; broşürlere, afişlere yani anarşiye dair ne varsa ulaşmaya çalıştı. 90'lı yıllarda "Réfractions"u çıkarmaya başladık. Teorik bir dergiye ihtiyacımız olduğunu düşünerek ve İtalya'da yayımlanan "Volonta"yı model olarak belirledik. Lyon, Grenoble ve Toulouse de çeşitli toplantılar yaptık.

Bizim oralardan CIRA'ya gelen giden oldu mu hiç?

Yaklaşık 30 yıl kadar önce genç insanlarla tanıştık, kendilerini liberter Marksist ya da Marksizm'den kopmuş insanlar olarak adlandırıyorlardı. Anarşizmle tanıştıklarını ve ellerinde yeterince doküman olmadığını yazmışlardı. Bir şekilde bağlantıya geçtik ve onlara çeşitli dokümanlar yolladık.

Sanıyorum annen Marie-Christine ile aynı zamanlara denk geliyor anarşist olunuz...

Evet, beş çocuğu vardı ve yalnızdı. Politika ile uğraşmaya çok zaman bulamıyordu. Bunun üzerine çokça tartışıyorduk. Sonunda kabul etti, birçok kitap ödünç aldık ve okuduk. Beraberce bu gruba katıldık ve yaklaşık 40 yıl boyunca birlikte CIRA'da çalıştık. Tabi ki hiç kavgasız/tartışmasız değil, bizim için gerçek bir maceraydı.

Şu an CIRA nasıl işliyor?

CIRA'da şu an dünyanın birçok ülkesinden gelen, özellikle de İtalyanca, Fransızca, İngilizce, Almanca ve Rusça olan yaklaşık 20 bin kitap ve broşür, 5000 gazete-dergi (yaklaşık şu an 200 üzeri gazete yayınına devam ediyor ve yenileri eklendi), 100 üzeri belgesel film veya film, kartpostallar, afişler, fotoğraflar, resimler vs. muhafaza ediliyor. Yaklaşık 50 yıldır parasız veya çok çok küçük bütçeyle süren bir çalışmadır CIRA. Ayrıca belirtmek isterim ki CIRA sadece bir araştırma merkezi değildir, aynı zamanda bir kütüphanedir ve benim yaşamımdır. Kitapların ve arkadaşlarımların arasında çok güzel vakit geçirdiğim bir yerdir CIRA. Anarşist dayanışmanın da çok güzel örneklerinden biridir. CIRA'da düzenli olarak yaklaşık 6 çalışmamız var ve çok küçük bütçelerle çalışıyorlar. Çalışanlarımız da genelde yoldaşlarımız oluyor ve burada kendi küçük ütopyamız için faaliyet veriyoruz. Ayrıca İsviçre'de vicdani retçiler sosyal hizmet haklarını CIRA'da da kullanabiliyorlar. Başvurular üzerine biz karar veriyoruz. Çünkü burada ciddi bir iş yapıyoruz ve burada sosyal hizmet yapmak isteyenlerin, kitaplara, dergilere ve arşivciliğe önem vermesi gerekiyor.

Araştırmaları için gelenler burada aradıklarını nasıl buluyorlar?

150 yıla dayanan bir arşivimiz var ve birçok konuda yazılmış anarşist argümanlara burada ulaşmak mümkün. İnternet sitemizde de arşivimiz var ve her yıl bunu yeniliyoruz. Ama araştırmacıların da ne aradıklarını tam olarak bilmesi gerekiyor. Örneğin, Mustafa Kemal adına bir şeyler bulamaz ama Osmanlı dönemine ait belge ve kitaplardan aradıklarınızı bulabilirsiniz. Berlin'de, Viyana'da, İtalya'da, Londra'da, Fransa'da birçok yerde böyle kütüphaneler var. Her kütüphane kendi ülkesindeki veya çevresindeki eski-yeni kitaplara veya gazetelere, eski mektuplara veya manifestolara ulaşmaya çalışıyor. Kütüphanelerle yaptığımız toplantılarda önemli gelişmeleri arşivimize ve birbirimize sunuyoruz.

Genelde bu saydıklarınız anarşist kütüphaneler mi?

İllaki anarşist olması gerekmiyor ve bizim çok dogma bir bakışımız yok. Otonomların, anti militaristlerin, ekolojistlerin ve bu gibi kişi ve grupların oluşturdukları kütüphanelerde de gerekli materyallere ulaşabiliyoruz. Ayrıca, uluslararası Liberter Dokümanlar Enstitü Merkezi (FICEDL) çatısı altında İtalya, Fransa, İspanya, Arjantin, Brezilya, Belçika, Rusya ve benzeri yerlerde küçük CIRA'lar koordine etmeye çalışıyoruz.

Sadece İsviçre'den mi veya Avrupa'dan mı gelenler oluyor?

Dünyanın her yerinden gelenler var ve yolları çok uzun olanlar burada kalabiliyorlar böylece birçok diyalogumuz oluyor. Öğrenciler, sanatçılar, aktivistler, öğretmenler, gazeteciler, gençler ve punk misafirlerimiz... Her yere ulaşmamız çok zor olduğu için genelde insanlar bize ulaşıp yayınlarını bırakıyor ya da yolluyorlar; kitaptan fanzine, dergiden küçük broşürlere kadar.

CIRA'ya katkı ya da bağışlar oluyor mu?

İnsanlar arşivlerini CIRA'ya bağışlayabiliyorlar. Tabi ki çok büyük yerlerimiz olmadığı için daha seçici davranarak önemli belgeleri alıp saklıyoruz. Bir de üyelik sistemimiz var. Üyelerimiz çok olmasa da yıllık 30 Euro'ya kadar destek-bağış yapabiliyorlar.

İsviçre özel bir rol oynuyor mu anarşistler açısından, bunun tarihini biraz anlatabilir misin?

Anarşist düşünce çok eskiye dayanır. Politik olarak anarşinin teorisi 19. yy'da keşfediliyor. Ama ilk anarşist hareket 1872 yılında İsviçre'nin şimdiki Jura kantonunun küçük bir köyü olan St.Imier'de kuruluyor. Den Haag'da yapılan (Hollanda)1. Enternasyonal buluşmasından sonra Michael Bakunin ve James Guillaume öncülüğünde İtalyan, Belçikalı, İspanyol ve sürgünde olan birçok anarşistin de katılımıyla birkaç yıl içerisinde Jura Federasyonu kuruluyor. Özellikle Jura Federasyonu'ndaki St.Imier Vadisi'nde, komşu köylerde ve kasabalarda bulunan yüzlerce işçi, işçi dernekleri, mesleki eğitim dernekleri, Paris Komünü'nden sürgün edilen devrimciler, orada önce Bakuninle, sonra da Kropotkin ve Reclusla buluşuyorlar. Sonrasında da saat fabrikalarında çalışan insanların doğrudan katıldıkları büyük eylemlilikler silsilesinde anarşist hareket doğuyor.

Peki, Türkiye'deki ve Kürdistan'daki durumu takip ediyor musunuz?

Tabi ki. Özellikle Gezi direnişi bizi burada çok mutlu etti, heyecanlandırdı. Yüzbinlerce insanın örgütlenerek böyle büyük eylemler yapması çok çok güzel. İspanya'daki gibi, Amerika'daki gibi çok büyük eylemler spontane gözükabilir ama bunlar katılımcıların da bir o kadar bilinçli olduğu eylemlerdir. İnsanların iradesi ve yaşamsal kararlarda kendilerini ateşin önüne atması, haksızlığa karşı durması, karşı konulamaz bir gerçekliktir. Bu noktada biri barıkatta şiddet kullandı veya diğeri şiddetsiz veya farklılıkları olması tartışmalara mahal getirmemesi gereken şeyler. Orada şefler yoktu ve şefsiz insanlar bir şeyler yaptılar. Özellikle gençlerin bu eylemlere yoğun katılımları ve orada birçok kara bayrak görmek, eminim bizler gibi bir-çok yoldaşı da heyecanlandırmıştır. Sadece İstanbul'da da değil, Ankara ve Kürdistan'daki dergiler ve onların haberleri bizlere siz yoldaşlar sayesinde ulaşabiliyor. Anarşist örgütlenmelerin HES'lerden tutun da, tutsaklarla olan dayanışma eylemlerine ve tabi ki Kürt meselesine duyarlı olmaları da çok önemli gelişmelerdir.

Teşekkürler Marianne, her zaman için dayanışmayla...

Anarşist Kütüphane

Meydan Gazetesi, CIRA
Anarşizmin Arşivi CIRA
01.02.2014

tr.anarchistlibraries.net